

מתריעין עליהן, מפני שהיא מכת בצורת
[שזהו סימן למכת בצורת (1061)].

וכן באופן שירדו גשמים לצמחיו, אבל לא
ירדו לאילן (1062) [כלומר, שירדו באופן שהם
מועילים רק לצמחים, ואינם מועילים לאילן].
ובגמרא יתבאר באיזה אופן מדובר,

חומרת התעניות האחרונות המוזכרות
במשנה לעיל (1060).

וכן באופן שפסקו גשמים בין גשם לגשם
[שהיתה הפסקה בירידת הגשמים בין רביעה
ראשונה לשניה] למשך ארבעים יום,

שאינו סובל דיחוי, שהרי יש סכנה שימותו
בצמא, ולכן מתריעין עליהם מיד. ועיין בשפת
אמת מה שכתב בזה.

1061. אף שמכת בצורת קלה ממכת רעב, כפי
ששנינו במסכת אבות [פרק ה' משנה ח']: רעב
של בצורת בא — מקצתן רעבים ומקצתם
שבעים, מכל מקום כך היא כוונת המשנה: אף
שירדו גשמים, ומשום כך יתכן שלא יהיה רעב,
למרות זאת, כיון שפסקו הגשמים ארבעים יום,
לפחות מכה המביאה לידי בצורת היא זו. ר"ן.
והתפארת ישראל כתב, שכאשר לא ירד
הגשם הראשון, יש רק חשש בצורת. אבל באופן
זה, שפסקו גשמים — ודאי בצורת היא, כי
מקצתם רעבים כפי ששנינו במסכת אבות.
והיינו, אותם ששדותיהם קרקע יבשה.

1062. בגמרא מתבאר שמתריעין בפרוס הפסח.
והטעם, כי אז האילנות מלבלבים, וכל שלא ירדו
אז הגשמים הנצרכים להם, שוב אין מוציאים
ענפיהם כהוגן, אפילו אם ירדו להם גשמים
לאחר מכן. מה שאין כן ברביעה, שאף שמאחרת
את הזמן הסדור לתעניות, יכולים לזרוע לאחר
מכן. וכן כשירדו לאילן ולא לצמחים, כיון שכבר
ירד מטר, ולא היה בו די הצורך לצמחים, הדבר
מראה שהרביעה הצריכה לצמחים תאחר הרבה
או לא תבוא כלל, ולכן מתריעין מיד. וכן כשכלו
המים מהבורות, הרי זה דבר שאינו סובל מתוך,
כי זו סכנת מיתה בצמא, ולכן מתריעין מיד. ר"ן.

שבג' הראשונות גוזרין כז' אחרונות בכל
חומרותיו. ואמרו שם [פרק א' הלכה ה'] לגבי
דין עוברות ומניקות שאין מתעניין בראשונות:
אמר רב שמואל בר רב יצחק: נראין דברים
כשגזרו כבר שלא להפסיק מבעוד יום. אבל אם
גזרו מיד להפסיק מבעוד יום, עוברות ומניקות
מתענות בהם. וזהו במקרה של צמחים ששינו,
או על שאר צרות דחוקות שבפרק זה. עיין שם.

1060. ביאר הר"ן, שהטעם, משום שאין הדבר
סובל דיחוי. כי כשהגשמים מתאחרים מלרדת,
אפשר להמתין. כי גם אם ירדו הגשמים באיחור,
יצמחו פירות השנה כתיקונן. ולכן גוזרים תעניות
כסדר שנזכר לעיל. אבל צמחים ששינו, אם לא
יתקנו במהרה, יופסדו לגמרי. לפיכך גוזרין את
התענית כבר בתחילה — כחומר שבע התעניות
האחרונות של גשמים, דהיינו, בהתרעה. וכן
בשאר הדברים שהוזכרו במשנה. כשפסקו
גשמים בין גשם לגשם ארבעים יום, הצמחים
ייזקו במהרה. וכן כשירדו גשמים לצמחים ולא
לאילן, מתריעין עליהן בפרוס הפסח [כפי
שמצינו בגמרא], משום שבאותה שעה האילנות
מלבלבים. ואם לא ירדו להם אז הגשמים
הנצרכים להם, שוב לא יוציאו ענפיהן כהוגן.
וכן כשירדו גשמים לאילן ולא לצמחים, כיון
שכבר ירד מטר, ולא היה כפי מה שצריך
לזרעים, הרי זו ראייה שהרביעה הצריכה לזריעה
תאחר הרבה, או לא תבא כלל, לפיכך מתריעין
עליהם מיד. וכן כשכלו המים מן הבורות, דהיינו
בפרוס החג, כפי שאומרת הגמרא, הרי זה דבר